

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานตามทัศนะของครู
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1
ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ
  - 6.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
  - 6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนะของครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

1. ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน
2. ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1 ในปีการศึกษา 2556 จำนวน 202 โรงเรียน ซึ่งมีจำนวนประชากรรวม 2,124 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้มาจากการสุ่มจากประชากรครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1 โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 327 คน จากนั้นทำการสุ่มแบบ แบ่งชั้นอย่างมีสัดส่วน ตามขนาดของสถานศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มี 3 ลักษณะ ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ โดยจำแนกตามตัวแปรประสพการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดของสถานศึกษาที่ปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามทัศนคติของครูเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีตามหลัก ธรรมชาติของผู้อำนวยการสถานศึกษา ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ รวมทั้งสิ้น จำนวน 60 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมชาติของผู้บริหารสถานศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยส่งแบบสอบถามไปยัง โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแล้วเดินทางไปติดต่อขอรับแบบสอบถามด้วยตนเองภายในเวลาที่กำหนด จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมดจำนวน 327 ฉบับ สามารถเก็บรวบรวมมาได้ 325 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99.39

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้นำไปวิเคราะห์ทางสถิติดังนี้

4.1 ศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ และ หาค่าร้อยละ

4.2 การศึกษาการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมชาติของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนคติของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยและจัดอันดับเสนอเป็นข้อมูลตารางประกอบคำอธิบาย

4.3 การเปรียบเทียบทัศนะของครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยการทดสอบค่าทีกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน กำหนดค่าสถิติที่นัยสำคัญ .05

4.4 การเปรียบเทียบทัศนะของครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ่ กำหนดค่าเฉลี่ยที่ระดับนัยสำคัญ .05

4.5 ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามแบบปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาโดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ หากคำร้อยละเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านหลักความคุ้มค่ามีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านหลักความโปร่งใส ด้านความรับผิดชอบ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วมและด้านหลักนิติธรรมตามลำดับ

1.1 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักนิติธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารให้อิสระในการบริหารงานแก่บุคลากรที่ได้รับมอบหมายในการปฏิบัติหน้าที่

1.2 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักคุณธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อเช่นกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและมีความยุติธรรมกับบุคลากรทุกคน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

1.3 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักความโปร่งใสโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อเช่นกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารใช้หลักเกณฑ์วิธีการการพิจารณาโทษผู้กระทำผิดวินัยอย่างเหมาะสมและยุติธรรม

1.4 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อเช่นกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการศึกษาและพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการปฏิบัติงานของสถานศึกษา

1.5 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักความรับผิดชอบโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อเช่นกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีความสามารถและใช้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาให้ความร่วมมือกับหมู่คณะในการทำงานได้เป็นอย่างดี

1.6 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านหลักความคุ้มค่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อเช่นกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษาตามภารกิจเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่คุ้มค่า

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูที่ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่ต่างกันพบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้าน มีทัศนะไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันพบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้าน มีทัศนะไม่แตกต่างกัน

4. สรุปความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิดของการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่มีผู้แสดงความคิดเห็นที่มีจำนวนมาก และรองลงมาในแต่ละด้าน ดังนี้

4.1 ด้านหลักนิติธรรม คือ ผู้บริหารควรควรศึกษา กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ให้ชัดเจนสูงสุด รองลงมาคือการแบ่งงานบริหาร ไม่ชัดเจน ไม่เหมาะสมกับความสามารถของบุคลากร

4.2 ด้านหลักคุณธรรม คือ การพิจารณาความดีความชอบไม่เป็นธรรมสูงสุด รองลงมาคือ ควรมีการปลูกจิตสำนึกเรื่องคุณธรรมให้มากขึ้นและให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ

4.3 ด้านหลักความโปร่งใส คือ การบริหารงบประมาณต้องเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรมีคณะกรรมการกำกับตรวจสอบสูงสุด รองลงมาคือควรมีคณะกรรมการ กำกับ ตรวจสอบ อย่างเป็นธรรม และโปร่งใส

4.4 ด้านการมีส่วนร่วม คือ ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสถานศึกษาให้มากขึ้นสูงสุด รองลงมาคือผู้บริหารควรประสานความร่วมมือเพื่อพัฒนาสถานศึกษากับบุคลากรองค์กร ชุมชนเพื่อให้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษา

4.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ คือ ผู้บริหารมีวุฒิภาวะความเป็นผู้นำสูงมีส่วนรับผิดชอบกับการดำเนินงานของสถานศึกษาทั้งผลดีและผลเสียสูงสุด รองลงมาคือ ควรเสริมสร้างความมุ่งมั่นในการทำงาน มีความอดทน ความรับผิดชอบและความเสียสละเพื่องานราชการ

4.6 ด้านหลักความคุ้มค่า คือ กระตุ้นการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์และเกิดความคุ้มค่าสูงสุด รองลงมาคือ ควรกระตุ้นส่งเสริมให้บุคลากรใช้ทรัพยากรจากแหล่งเรียนรู้ที่เกิดประโยชน์และคุ้มค่า มีการกำกับติดตาม ประเมินผลอย่างจริงจัง

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. ผลการศึกษาวิจัยการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญ และความจำเป็น จึงนำหลักการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานของ โรงเรียน และเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 อีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ประกอบกับในปัจจุบันผู้บริหาร โรงเรียนมีลักษณะของ นักบริหารการศึกษามืออาชีพ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติ กฎกระทรวง ระเบียบ คำสั่ง นโยบาย ทฤษฎีหลักการบริหารจัดการ ตลอดจนทักษะที่จำเป็นสำหรับการบริหาร โรงเรียน และในการบริหาร โรงเรียนผู้บริหาร ได้สร้างจิตสำนึกแก่เจ้าหน้าที่ของ หน่วยงานในการประหยัดการใช้ทรัพยากร ลดขั้นตอนการให้บริการในการทำงาน ใช้เทคโนโลยีที่ เหมาะสม กำหนดเป้าหมายและมาตรฐานการทำงานมีระบบติดตามประเมินผลในการดำเนินการ มีระบบการรายงานผลที่สอดคล้องกับระบบการประเมินผล ใช้เทคนิคการบริหารงานรูปแบบใหม่ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุสรณ์ นิเลิศรัมย์ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความ คิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักการของระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ระดับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักการของระบบบริหารกิจการ บ้านเมืองและสังคมที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของบังอร จันกรม (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหาร โรงเรียน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อ การบริหาร โรงเรียน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีการปฏิบัติโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลัก ความคุ้มค่ารองลงมา คือ ด้านหลักความ โปร่งใสและด้านหลักการมีส่วนร่วม โดยด้านหลักความ คุ้มค่าโดยรวมและรายข้อมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ตามพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารกระทรวงศึกษาธิการ ได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องการกระจายอำนาจและการมอบอำนาจ ในการบริหารและการจัดการศึกษา ถึงแม้จะไม่เบ็ดเสร็จทั้งหมด แต่ก็ทำให้เกิดความคล่องตัวและมี อิสระมากขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องระมัดระวัง การรักษาทรัพยากร การใช้จ่าย งบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุด ยิ่ง โรงเรียนขนาดเล็ก นักเรียนมีจำนวนน้อย งบประมาณน้อย การใช้นุเคราะห์ให้ตรงกับงาน การรู้ปัญหาและความต้องการที่แท้จริงจะเป็น ประโยชน์ต่อการ วางแผน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญที่จะทำให้การบริหารทรัพยากรประหยัด

ได้ประโยชน์และเกิดความคุ้มค่า ผู้อำนวยการสถานศึกษาจึงให้ความสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เถลิ้มชัย สมท่า (2547 : 55) สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรหมเมศวร์ คำผาบ (2549 : 69-76) ที่ได้วิจัยเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของสถานศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักความคุ้มค่า ส่วนหลักที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ หลักนิติธรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระประเมศวร์ ปัญญาชิโร (แจ่มแจ้ง) (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัย พบว่า ระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานในด้านหลักความคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนในด้านหลักนิติธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

เนื่องจากการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลนั้นเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับหลักการบริหารงานที่ดีทำให้จำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเองในการหาความรู้เพิ่มเติมโดยการศึกษาด้วยตนเองและจากการอบรมเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล มีการนำมาใช้ปฏิบัติในสถานศึกษาของตนเพื่อให้การบริหารงานในสถานศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1 โดยจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา สามารถอภิปรายผลประเด็นสำคัญดังนี้

2.1 การบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นโยบายการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน มีการกำกับติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการ จึงจะทำให้การบริหารงานบังเกิดผลสำเร็จอย่างมีคุณภาพ และเป็นที่ยอมรับและศรัทธาจาก ผู้รับบริการ ทำให้ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของของจ่านงค์

นาหนองคูม (2550 : 78-94) ที่ได้ศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บังอร จันกรม (2552 : 131-147) ที่ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า เมื่อจำแนกตามตัวแปรตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายหลัก พบว่าส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกันยกเว้น หลักความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของพระปรเมศวร์ ปญญาวิโร (แจ่มแจ่ม) (2554 : 152-160) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนที่มีอายุราชการต่างกันมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

2.2 การบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนโยบายการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบัน มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารต้องยึดหลักนิติธรรม ได้แก่ กฎหมาย ระเบียบ กฎข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ และนโยบายต่างๆ และหลักการบริหารจัดการตามแนวทางการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลเหมือนกัน มีลักษณะแนวทางการปฏิบัติต่อครูของผู้บริหารสถานศึกษาด້ายคลึงกัน ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาทุกขนาด มีขอบข่ายและภารกิจที่ต้องบริหารจัดการศึกษาที่เหมือนกัน โดยมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นแม่บทให้ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน และที่สำคัญที่สุด คือ หลักการของการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล ที่นำมาบูรณาการให้เข้ากับการบริหารจัดการ ทำให้ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสอดคล้องกับงานวิจัยของ จานงค์ นาหนองคูม (2550 : 121) ได้ศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัย พบว่า ข้าราชการครูที่

ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหารของผู้อำนวยการสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันและงานวิจัยของ อนุสรณ์ นิเลศรัมย์ (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักการของระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานูรรัมย์ เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการตามหลักการของระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานูรรัมย์ เขต 1 ทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

3. จากการศึกษาข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของผู้อำนวยการสถานศึกษาตามทัศนะของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานูรรัมย์ เขต 1 ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นว่า กระตุ้นการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์และเกิดความคุ้มค่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารคำนึงถึงการใช้จ่ายทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยมีการรณรงค์ให้นักเรียนและบุคลากรครู มีความตระหนักในการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่า และรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับ หลักการบริหารจัดการศึกษาตามเจตนารมณ์ของสำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545 อ้างถึงใน สัตยญา ชาวไร่. 2548 : 11) ที่กล่าวว่า การใช้จ่ายเงินต้องเกิดผลดี ใช้ตามความจำเป็นมุ่งสู่เป้าหมายตามแผนงาน เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและชุมชน นอกจากนี้ยังหมายถึงการใช้จ่ายทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดอันจะส่งผลให้สถานศึกษาจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า หลักการนี้คำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมในการบริหารการจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด สิ่งเหล่านี้เป็นผลในการปฏิบัติอันเกิดจากการใช้หลักธรรมาภิบาล

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานูรรัมย์ เขต 1 สามารถประมวลผลเป็นข้อเสนอแนะได้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน แสดงว่าผู้บริหารส่วนใหญ่มีสภาพการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับสูงอยู่แล้ว เพื่อเป็นการส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้บริหารมีสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่สูงขึ้น หน่วยงานในระดับที่สูงกว่าสถานศึกษาขึ้นไปควร ได้มีการเผยแพร่หลักการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดกิจกรรม โครงการ ส่งเสริม ยกย่อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาถึงแม้จะมีสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับมากแต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านหลักนิติธรรมมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อในด้านหลักนิติธรรมพบว่า ข้อ 9 ผู้บริหารพิจารณาตัดสินใจเรื่องต่างๆ โดยยึดกฎระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือข้อตกลงของสถานศึกษาเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นคำถามปลายเปิดที่ครูผู้สอนเห็นว่าผู้บริหารควรศึกษากฎระเบียบข้อบังคับต่างๆ ให้ชัดเจน ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญของการส่งเสริมความเข้าใจในระเบียบของทางราชการ กฎระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลงของสถานศึกษา โดยผู้บริหารศึกษา กฎระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ให้ชัดเจน แนวทางการแก้ไขคือ ผู้บริหารต้องศึกษาระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพให้มากและปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการอย่างเคร่งครัด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

2.2 ควรมีการศึกษาการประเมินผลการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการบริหาร

สถานศึกษา

2.3 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน